

Сергій Шеховцов:

Ми живемо в
поролоновий
час

[2]. Сергій Шеховцов. 2008

Фото: Марія Вергелес

Не шляхетний мармур, не важка холодна бронза, не органічність дерева чи шамоту. Те, що молодий російський скульптор Сергій Шеховцов обрав для роботи поролон, уже є самодостатньою концепцією. Цілий всесвіт із застиглої піни! Дешева синтетика, що йде на губки та наповнення для диванів, у руках художника перетворює кожен образ на багаторівневу метафору. А й справді: що в цьому світі важке, а що легке? Що порожнисте, а що наповнене? Що м'яке, а що тверде? Що синтетичне, а що натуральне? Що ефемерне, а що справжнє? Він кожним своїм твором примушує замислитися про ілюзорність звичної реальності й залишає нам право відповіді на всі запитання.

У Києві на виставку «21 Росія» Шеховцов, якого в галерейно-художницькому середовищі кличуть Поролоном, привіз інсталяцію — велетенський чотириметровий «Трон». Із двоголовим орлом, а ще — з генератором і камерами відеоспостереження, — така собі advanced version, символ усюдисущої влади, якій конкретна людина, яка б цю владу здійснювала, вже непотрібна. Трон заворожує і лякає величчю. І тільки ті, хто не злякається, зможуть переконатися: це просто піна.

— Чому поролон?

— Вибір поролону як матеріалу від початку був пов'язаний із естетикою «бідного мистецтва», коли художник бере дешевий матеріал і робить із нього визначний твір мистецтва, підкреслюючи тим, що не матеріал визначає цінність. Це своєрідна гра. Я загалом можу творити з чого завгодно. Принциповий момент полягає ще й у тому, що можна виконувати всю роботу самостійно, не долучаючи інших людей, скажімо, не замовляючи відливки. По-друге, сам матеріал доволі ефемерний. Він створює ілюзію обману: здається, що фігура масивна, а насправді вона невагома. І в цьому теж — цілком осмислений підхід: я бавлюся з психологією сприйняття. Ось Ви дивитесь на цей трон. Як Ви думаете, скільки він важить? А насправді його заввиграшки можуть підняти й переносити двоє людей.

— Ілюзорність, тобто певну «поролоновість» самодержавного трону як символу влади, також можна вдало обігравати.

— Безумовно. Я так цей трон і робив, що до нього, по суті, не можна підійти — можна підійти лише до

[1]. 21 РОСІЯ
С. Шеховцов
Трон. 2008
Поролон
PinchukArtCentre
Фото: Марія Вергелес

[3]

Сергій Шеховцов:

[3]. Колона та голуби. 2008
Поролон. 220x230x30

[4]. Стереокіно. 2008
Поролон. 300x300x90

дзеркала, яке подає викривлене зображення. До того ж, цей трон — об'єкт, що самозберігається. У нього є автономне живлення, він контролює ситуацію завдяки системі відеоспостереження. Відтак, він самодостатній — йому ніхто не потрібен.

— *Організатори виставки застерігали проти можливих політичних інсинуацій. Проте Ваш трон — пряма алюзія на російське самодержавство, історичне чи теперішнє. Ну як тут уникнути паралелей?*

— Справді, ця робота присвячена темі влади. Зрештою, в мене є ціла серія робіт у такому самому ключі. Є ще європейський трон. Узагалі-то, єдине, що пов'язує цей образ із Росією — герб, а в цілому він є символом влади, зрозумілим у всьому світі. Є європейський трон, є російський, але мине якийсь час, і кордони мо-

[4]

Фото з архіву Сергія Шеховцова

жуть стертися, залишаться лише метафора влади. Якби не геральдика, відеокамери й трансформатори, це був би просто трон із Ермітажу — там стоїть такий самий. Я просто зробив йому тюнінг, новий дизайн, трохи осучаснив. Цей образ більшою мірою лежить у контексті антиутопії Оруела «1984» — світу, в якому все знаходиться під контролем, ніхто не може сховатися від всюдисущого стеження. Я не знаю, яким буде майбутнє, бо цього ніхто не знає, але насправді воно може виявитись і таким. В Англії, наприклад, відеокамери —

всюди: заходиш у власний номер готелю, а там теж стоять камери!

— *Ви людина аполітична?*

— Сьогодні, як на мене, аполітичних людей немає. Моє власне розуміння цієї роботи полягає в тому, що ми, звичайні люди, живемо обабіч трону. Ми не пов'язані з ним, червона доріжка, що веде до трону — не для нас. Ми живемо в іншому вимірі. Ми можемо бачити, що на ньому відбувається, і разом із тим не маємо до нього жодного відношення. Я теж стою осторонь, зокрема, тому, що мені ця реальність нецікава. Я ство-

рюю простір, і вже цей простір сам потрапляє в реальність життя.

— *Тобто Ви спостерігач?*

— Так, звичайно. Але це таке спостереження, як у інопланетян за землею: туди танки пішли, там хліб вирощують, — люди так живуть.

— *У самій Росії люди з гумором реагують на трон?*

— По-різному. Хтось каже, що це стьоб, хтось реагує як на прикол, а хтось сприймає цілком серйозно. Але ніхто не прив'язує цю метафору тільки до Росії, бо насправді вона

[5]

[6]

[7]

Фото з архіву Сергія Шеховцова

[8]

стосується всього світу. Цікаво й те, що цей твір живе своїм окремим життям. Він уже виставлявся не на одній виставці, й ніколи, на жодній виставці, жодна людина, включно з усюдисущими дітьми, ніхто ніколи навіть не пробував на нього сісти. Зазвичай діти дуже люблять чіпати мої роботи, було навіть таке, що поламали, а тут — ніхто!

— *Мабуть, пошана до трону як символу недосяжної і грізної влади закладена десь на генетичному рівні... А Микита Михалков із його мріями про відродження монархії бачив Ваш трон?*

— Та ні, що Ви, він не ходить на виставки сучасного мистецтва. Ми взагалі живемо в різних вимірах. Не знаю, яке мистецтво його цікавить — можу лише сказати, що останнім часом він почав погане кіно знімати, а колись був геніальний режисер. Оце й усе.

— *Ви вже, мабуть, зрослися з поролоном повністю?*

— Зовсім ні. Це на початку, коли

[у мене класична освіта, п'ятірка за диплом]

Сергій Шеховцов:

[5]. Лагерфельд. 2005
Поролон. 60x150x50

[6]. Мотоцикліст. 2008
Кольоровий поролон. 230x250x100

[7]. Банкомат. 2007
Кольоровий поролон

[8]. Жінка, яка сушить волосся феном. 2007
Кольоровий поролон

Фото з архіву Сергія Шеховцова

матеріал тільки освоюєш, то, як божевільний, — малюєш, вирізаєш. Я працюю з поролоном уже шість років, знаю наперед, як і що вийде. Працював і з глиною, і з гіпсом, просто мало хто ці роботи бачив. Та й у майбутньому планую працювати з іншими матеріалами. Мабуть, після закінчення кризи. А теперішній час — він...

— *...поролоновий.*

— Точно. Він для поролону — не для бронзи й мармуру.

— *А яка специфіка роботи з поролоном?*

— Та яка? Працюєш, як Мікеланджело...

— *...відрізаєш усе зайве...*

— Так (*сміється*). Коли б'єш молотком по мармуру, то відчуття, звичайно, зовсім інші, ніж коли береш ніж і ріжеш поролон, як масло. Тобто, працювати з ним легше і швидше: трон можна зробити за тиждень. Спробуй його з мармуру зроби за тиждень...

— *Тобто Ви просто легар?*

— Просто з поролоном працювати приємніше. З мармуру ти рік щось висікаєш, а потім що з ним робити? Він же непідйомний!..

— *Побутує думка, що мармур чи бронза — це на віки.*

— Насправді ніхто не знає, що на віки. У віках може залишитися все що завгодно. Бронзу теж можна переплавити, якщо вона нікому не потрібна.

— *Але цей стереотип «справжності», мабуть, іще довго працюватиме.*

— Він працюватиме з точки зору комерції і того, скільки твір може зберігатися, але не з точки зору мистецької цінності. Чи це бронза, чи пінопласт, чи скотч, чи сміття — головне, про що ти хочеш сказати і як ти це робиш.

— *А Ви хочете залишитися в вічності?*

— Я не думаю про це. Це неправильний підхід — думати про те, чи залишишся ти в вічності.

— *А дехто щиро каже: «Звісно, хочу!»*

— Ну, я, звісно, теж не проти. Але ж ми нічого не знаємо. Може, за 50 років усе наше мистецтво кане в Лету. Прийдуть нові покоління, усе зроблять по-іншому і про нас навіть не згадають.

— *Ви згодні з тим, що актуальне мистецтво — це більшою мірою ідея, концепція, меседж, аніж художня цінність?*

— Ні, не згоден. У мистецтві можуть бути різні акценти — на ідею чи на художню цінність, але майстер завжди залишиться майстром. Коли бачиш художника, який уміє добре працювати з пластикою, то це дуже важливий показник. Тут уже можна чітко сказати, професіонал він чи ні. Хоча не кожному художникові знання ремесла потрібне.

— *Тоді дайте своє визначення актуального мистецтва.*

— Та ось же воно: поролон, пластик, лампочки...

— *Тобто один із критеріїв — сучасні*

матеріали. Що це?

— Операційне мислення.

— *Це як?*

— Ну, скажімо, сидить художник на Арбаті, малює свої штамповані картини й щиро вірить, що залишиться в віках. Сучасний художник повинен уміти подивитися на себе й свою роботу збоку. Уміти абстрагуватися. Сприймати себе не як суб'єкта, а як об'єкт власного спостереження.

— *Іронічність, відстороненість погляду. Що це?*

— Та ви вже все назвали. Насправді я класичний художник, у мене класична освіта, п'ятірка за диплом. А які вони, актуальні художники, я й не знаю... ■

Спілкувалася
Галина Ключковська